

L'invent més individualista

Antoine Compagnon volia ser enginyer, però com que estudiava al costat del Collège de France es va acostumar a visitar algunes aules en qualitat d'oient. Parlem dels anys setanta. Les lliçons eren a càrrec d'oradors com ara Roman Jakobson, Michel Foucault, Roland Barthes i Julia Kristeva. Més enllà d'ideologies peribles, tenien en comú una excel·lència espurnejant, una brillantor que saltava a la vista. Endut per aquest solc, Antoine Compagnon va canviar de carrera i ara és catedràtic de literatura a la Universitat de la Sorbona. La seva lliçó inaugural al Collège de France de fa dos anys ha estat traduïda per l'editorial Acanalado amb el títol de *¿Para qué sirve la literatura?*

Compagnon constata que la literatura ha perdut preeminència. És criticada sovint, i fins i tot detestada com no ho havia estat mai, tant a l'escola com a la premsa. Paral·lelament, li han sorgit rivals seriosos en el camp de l'oci. Avui dia, ni la cultura s'assimila únicament a una llengua, ni la transmissió de l'experiència es limita al format del llibre. En conseqüència, Compagnon es proposa esbrinar quina utilitat conserva la literatura. Les respostes tradicionals han estat: instruir delectant, reunificar l'experiència i restaurar la llengua. Per trobar una resposta vigent cal remuntar-se a la sentència del doctor Samuel Johnson:

«L'única finalitat de la literatura és fer que els lectors siguin capaços de gaudir millor de la vida, o de suportar-la millor.» Al costat dels artefactes tecnològics d'última generació, la literatura continua brindant una administració individualitzada del temps, ja que cada lector gestiona al seu gust la velocitat de lectura i de relectura. Cap giny audiovisual permet frenar, accelerar, aturar-se i saltar amb la llibertat, la precisió i la immediatesa del llibre, que es manté com l'invent més respectuós amb les individualitats dels que han existit mai. Els lectors més apassionats poden subratllar frases, guixar els marges, doblegar pàgines i fins i tot arrencar-les amb gran facilitat. És més: davant una llar de foc, el llibre proporciona una combustió lenta i amable abans de quedar humilment reduït a cendra, que és molt més del que ofereixen les noves tecnologies.

Sota el so de la sirena

Ambientada en el món tancat d'una colònia industrial, Sílvia Alcàntara publica «Olor de Colònia», una gran novel·la

XAVIER CORTADELLAS xcortadellas@presencia.cat

La Colònia és un món tancat. Tothom coneix, tothom sap el seu lloc, tothom es vigila. Sílvia Alcàntara va viure en una colònia industrial durant vint anys, de mitjan quaranta a mitjan seixanta. Com Cèlia Palau, la filla gran de Climent i Matilde, hi va créixer, va estudiar al convent on hi havia l'escola, va entrar a treballar a la fàbrica als catorze anys i va marxar-ne als vint, just quan el microcosmos de les colònies tèxtils començava a entrar en crisi. *Olor de Colònia* és una novel·la de sorolls i silencis, de sentors i pudors, la novel·la d'un món de xafarderies i jerarquies que gira sota el so d'una sirena, un món de costums rígids i de rebel·lions amagades, un món de creences inapel·lables, d'enveges i de frustracions.

Ben plantejada i ben resolta, a *Olor de Colònia* la llengua hi funciona amb força més naturalitat que a moltes altres novel·les. I, en conjunt, també atrapa més, tot i que segurament no agradarà a aquells crítics que pensen que una novel·la no ha de d'assentar-se damunt d'un món, que no pensen que ha de crear un món, sinó que ha de sorprendre i que ha d'inscriure's en una línia de progrés, potser imaginària, però generalment acceptada, semblant a la que va de l'últim primat al pri-

«OLOR DE COLÒNIA»

Autora: SÍLVIA ALCÀNTARA
Editorial: EDICIONS DE 1984
Pàgines: 330 / Preu: 18 €

Olor de Colònia evoca la vida d'una colònia tèxtil i les enverinades relacions socials, la combinació de despotisme i condescendència que, cap als anys cinquanta, regeix la seva vida.

SÍLVIA ALCÀNTARA

Puig-reig (1944). A mitjan anys seixanta es va traslladar a Terrassa, on viu actualment. Ha guanyat alguns premis de contes breus. *Olor de Colònia* és la primera novel·la.

NOVETATS

«COM HAN ESTAT I COM SÓN ELS CATALANS»

Autor: RODOLF LLORENS
Editorial: PÒRTIC
Pàgines: 360 / Preu: 22 €

Rodolf Llorens i Jordana (Vilafraça del Penedès, 1910 - Caracas, 1985) va ser un pensador que va escriure per a un país i una cultura «normals», malgrat la Guerra Civil i l'exili. La frescor i audàcia del seu estil l'allunyen del noucentisme. A partir dels encerts i errors d'altres autors que havien definit la idiosincràsia catalana, Llorens desenvolupa la seva pròpia teoria sense embuts.

«CAMINS PARTICULARS»

Autor: LLUÍS FREIXAS
Editorial: ACCENT EDITORIAL
Pàgines: 140 / Preu: 15,50 €

Un llibre de relat on apareixen el vell professor perseguit per una bella fantasma que té sobre els genolls una novel·la de John Steinbeck, l'home que no pot suportar la soledat dominical, el malalt no gens imaginari perdut en el blanc laberint dels hospitals, l'home que espera executar una venjança, l'immigrant que sobreviu a la mar i a la clandestinitat, el periodista de guerra que espera el tret...